СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ. OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ РІК XLV. Ч. 49. Джерзі Сити, Н. Дж., вівторок, 2-го березня, 1937. VOL. XLV. No. 49. Jersey City, N. J., Tuesday, March 2, 1937. THREE CENTS

ВИСВЯЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО ПРАВОСЛАВНОГО ЄПИСКОПА

НЮ ЙОРК. — Від 2,000 до 2,500 осіб, за обчисленнями американських ґазет, зявилося в грецькій православній катедрі на 74-тій вулиці на три-годинну церемонію висвячення архимандрита Богдана на єпископа української православної церкви в Америці.

Висвячення доконано на основі грамоти екуменічного патріярха, архиепископа царгородського, о. Венямина І-го. Священня доконали архиепископ Атенаґорас, зверхник грецької парвославної церкви на західній півкулі, й єпископ Калістос з Сан Франсіско.

Американські часописи подали були в суботу й неділю життеписи нового єпископа, подаючи при тому, що нинішній єпископ служив колись в міністерстві внутрішніх справ Західної Української Републики, що тоді вела війну з Польщею за посідання східної Галичини. Підчас священня представники преси були видимо захоплені довгим виробленим церемоніялом східної церкви. Вони звернули увагу головно на ту частину церемоніялу, в котрій архиепископ, оберваючися до вірних питався: „Чи має він стати єпископом?", а хор і вся церква відповіла: „Так!" і архиепископ на те став розвивати ризи нового єпископа й облекати його в них.

Зполудня в „Йорквил Касіно" відбувся святочний обід, що наповнив гістьми цілу салю. Тостмастером був о. Іван Гундяк. Нового єпископа витали: по анґлійськи єпископ Калістос, по грецьки архиепископ Атенаґорас, по українськи багато українських бесідників, що промовляли від ріжних місцевих і позамісцевих орґанізацій, церковних і світських.

Обширніші звідомлення про цю подію принесли: „Ню Йорк Таймс", „Ню Йорк Ворлд-Телеґрем" та „Ню Йорк Америкен".

БОРОТЬБА ЗА РЕФОРМУ СУДУ.

ВАШИНҐТОН. — Сенатор Ла Фолет виступив в суботу на радіо з промовою за реформу найвищого суду. Він доказував, що найвищий суд викривлює волю народу й повинен бути зреформований так, щоби воля народу знайшла свій вислів у законодавстві. Він говорив, що старі судді звичайно мають застарілі пересуди проти новини й здержують поступ краю.

На другий день сенатор Ковпленд виступив на радіо з промовою проти реформ суду, кажучи, що плян президента Рузвелта не годиться з конституцією.

Обі сторони сподіваються предовгої ще боротьби в цій справі.

ҐАЗОВІ БОМБИ В ФІЛЬМОВИХ ТЕАТРАХ.

НЮ ЙОРК. — У 6 фільмових театрах на Бродвею вибухли в суботу ґазові бомби, підкинені відай симпатиками робітників фільмових театрів. Деколи вибухаючі бомби розбивали шкло, а це калічило гостей.

На домагання власників у неділю театрів стерегла поліція.

СЛІДСТВО НАД ВБИВСТВОМ ЮНІЙНОГО ПРОВІДНИКА.

НЮ ЙОРК. — Джан Бреслин, прокуратор повіту Берґен, у стейті Ню Джерзі, видав публичну заяву про вбивство Нормена Редвуда, провідника юнії робітників, працюючих при будові підземних залізниць, що згинув дня 19-го лютого в Тінеку, Ню Джерзі. Прокуратор каже, що Рософ, контрактор будови підземної залізниці на 6-тій евеню, грозив кілька разів Редвудові вбивством. У цьому вбивстві, каже прокуратор, були теж заінтересовані деякі урядники тої самої юнії, котрі брали хабарі від підприємців та не любили Редвуда, котрий стояв вірно при юнії й робітниках.

У своїй публичній заяві Рософ каже, що він Редвудові ніколи смертю не грозив і що він до його вбивства непричетний.

ПРЕЗИДЕНТ ЗА КОНСЕРВАЦІЮ ЗЕМЛІ.

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт вислав до ґубернаторів усіх стейтів письмо, в котрім подає взір закона про консервацію землі, котрий він радить ухвалити всім стейтам.

Президент каже, що непошанування природних багатств землі мусить скінчитися катастрофою рільництва.

„СИДЯЧИЙ СТРАЙК" У КРАМНИЦЯХ ВУЛВОРТА.

ДІТРОЙТ. — У цій околиці застрайкували дівчата, що продають товари по крамницях Вулворта. Коло сто страйкарок засіли в крамницях і не захотіли з них вийти, не дивлячися на зазиви заряду. Тепер заряд грозить закрити 40 крамниць, поки „сидячі страйкарки" не покинуть крамниць. Це викинуло би з роботи коло тисячки робітниць.

НАДУЖИТТЯ В „УКРАЇНФІЛЬМІ".

(РО) На сесії центрального виконавчого комітету УССР, нарком скарбу УССР Рекіс ствердив, що чимало установ і заведень допускається надужить і ломить господарську дисципліну. Зокрема фільмові виробництва „Українфільму" змарнували минулого року коло 10,000,000 рублів на продукцію фільмів, що не надаються до експльоатації. За те Рекіс винує заступника директора „Українфільму".

ПОБЕРЕЖНИК ПАНСЬКОГО ЛІСА ВБИВ МОЛОДОГО СЕЛЯНИНА.

18. січня ц. р. перед самим Богоявленням склалася жахлива подія в селі Заболотівці, пов. Чортків. На полі, недалеко ліса, власности ґр. Лянцкоронського, побережник Катан допав молодого селянина Антона Доскочинського, що мабуть хотів набрати собі дров у лісі, і так побив його прикладом рушниці по голові, що побитий до 8 годин стратив життя. Хоча самовільне забирання дерева з ліса є карігідним вчинком, аме більш карігідним є самосуд згаданого побережника! Цей звірський вчинок заслугує на ще більшу кару. Слід зазначити, що побережник Катан має за собою сумну історію подібних подвигів у минулому. Трагічна подія з Доскочинським незвичайно схвилювала дооколичне населення та викликала велике неґодування тим більше, що дикий побережник після переслухання перебуває на волі та має лишитись дальше на свому становищі тільки вже не тут, а в добрах ґр. Лянцкоронського в Комарнянщині. А може все таки займеться ним прокуратура!

ДИРИҐЕНТ ПОЛІЦАЄМ.

Відомий польський оперовий дириґент Адам Должицький, що перебував останніми часами у Варшаві, приняв, як повідомляє польська преса, службу при поліції. Не могучи знайти іншого заняття, він став старшим постерунковим, причому його приділили до поліційної орхестри. Свого часу він був орґанізатором у Львові і визначним дириґентом. Походить з української родини, скінчив українську ґімназію у Львові і вчив навіть музики в Музичному Інституті ім. Лисенка. Тяжкі і сумні часи!

ЗА „ЗНЕВАГУ ВЛАДИ".

Перед львівським окружним судом відбулася апеляційна розправа проти о. Якова Боровика із Забіря, якого суд в Раві Руській засудив за „зневагу влади" підчас проповіді на кару 2-місячного арешту. Апеляційний суд обнизив кару на 100 зл. гривни, в разі нестягальности на 20 днів безоглядного арешту.

ВЕЛИКА ВИСТАВА УКРАЇНСЬКИХ МАЛЯРІВ У КИЄВІ.

В музею російського мистецтва в Києві при вул. Чуднівського, відчинено виставу етюдів України і Молдавії. Виставлених є коло 1,000 робіт українських малярів і різьбарів.

ПРИПИНИЛИ СУДОВЕ ДОХОДЖЕННЯ ПРОТИ 150 СЕЛЯН.

Свого часу 150 селян із громад самбірського повіту потягнено до карно-скарбової відповідальности за нелеґальне добування соли. Тому, що майже всі випадки провини сталися перед появою амнестійного закону, судова влада припинила тепер ті процеси.

РЕЗЕРВОВІ ПІДСТАРШИНИ НА ПРОТИУКРАЇНСЬКОМУ ФРОНТІ.

У Львові відбулося зібрання „Кола резервових підстаршин" при участи 280 членів і делеґатів військової та адміністраційної влади. Після вибору управи т-ва переведено дискусію, в якій м. ін. заявили свою готовість до оборони „ойчизни" перед українцями" (?). В принятій резолюції запротестували проти переходу земельної власности в українські руки і рішили звернутись до урядових чинників з відповідними домаганнями.

РУСИФІКАЦІЯ УКРАЇНИ ПРИ ПОМОЧІ ПУШКИНСЬКОГО ЮВИЛЕЮ.

Як ми вже подавали — пушкинські свята зграя русотяпів на Україні вживає як засобу для імпонування українським масам величністю московської культури. Шевченківські дні ледви чи дорівнювали теперішнім „пушкинським дням" на Україні. Такі вислови як: ґеніяльний російський поет Пушкин — це наш великий радянський поет", або „народи СССР не забувають ніде за свого поета Пушкина" вказують, як нахабно прищіплюють усякі масковані комуністи, на діліж приховані московські націоналісти, московську культуру народам, над якими вони затримали владу.

Пушкинські олімпіяди відбудуться між іншим по всіх українських школах. У Києві влаштовують зустріч дітей з українськими перекладачами Пушкина Миколою Рильським і Володимиром Сосюрою.

НОВИЙ ПОДВИГ ҐАҐАТКА.

Львівська поліція придержала бувшого д-ра прав Яна Ґаґатка, що намовив 26-літнього А. М., соліцитора адвоката С. до спроневірення 400 зл., які опісля оба прогуляли. Ґаґатек це відомий кримінальний тип, колишній москвофіл, що змінив обряд і народність та вславився ріжними ошуканствами, за які відсидів у Бриґідках 2 роки вязниці, втративши притім докторський степень.

ЯК КАРАЮТЬ У ГРЕЦІЇ?

В Атенах арештували професора місцевого університету, Капельопуса, провідника нової націоналістичної партії, за письмо, яке вислав до короля, критикуючи гостро політику теперішнього уряду. Арештованого приневолили випити фляшку рицинового олійку, а крім того мають вислати його на вигнання на малий острівчик серед Еґейського Моря.

ФРАНКО ЗАБОРОНИВ ВИВІЗ ПІРИТУ.

Ґен. Франко, фактичний диктатор революційної, Еспанії, заборонив вивіз піриту до Франції. Пірит це мінерал якого потрібно для виробу вибухових матеріялів і амуниції. Його можна дістати тільки в Еспанії, Портуґалії і Америці. Причиною цеї заборони є те, що Франція ставиться ворожо до революційного уряду.

НАЙСТАРШИЙ РУКОПИС СВ. ПИСЬМА.

В Менчестері в одній антикварні знайшли рукопис, писаний по грецьки, що походить із другого століття перед Христом, з деякими розділами зі Старого Завіту. Цей рукопис, як виявилося, на 300 років старший від відомого досі найстаршого рукопису Св. Письма. Папірусові звої, що на них були списані уривки зі Старого Завіту, знайшли в домовині одної єгипетської мумії.

ПОМАРАНЧІ — ДАРУНОК ЕСПАНСЬКИХ ДІТЕЙ ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ ДІТЕЙ.

До Києва прийшов великий транспорт помаранч. Їх роздано по школах дітям, так як це зроблено недавно в Одесі. Діти очевидно з захопленням приняли цей дарунок, бажаючи, щоби діти еспанського пролетаріяту добились незабаром щасливої долі. Запрошено теж еспанську дітвору в гості до Києва.

Гірка булаб доля еспанських дітей, колиб вона стала подібною до долі дітей у Совєтах! Очевидно, що той дарунок дітей", це просто частина заплати червоного еспанського уряду за доставу зброї і харчів. Коли не стає в Еспанії золота, що його можнаб вивести, то хай бодай — помаранчі!

НЕВЖЕ „РІДНА ШКОЛА" НЕЛЕҐАЛЬНА?

У звязку з курсом провідників доросту „Р. Ш." в Підгайцях, що відбувся в грудні м. р., поліція перевела дня 30-го січня ц. р. низку ревізій і арештувань у цілій Підгаєччині. В самих Підгайцях переведено стислі ревізії та арештовано Володимира Пришляка і Володимира Данькова, урядовців Повіт. Союзу Кр. „Р. Ш." м-ра Сидора Комаринського, Володимира Палінського й Юлію Мацалапівну. Після переслухання всіх звільнено. У всіх селах Підгаєччини в осіб, що були на курсі роблять ревізії і стягають їх на постерунки. В справі тих ревізій інтервеніювали у влади адвокати: д-р Григорій Стецюк і м-р Ол. Яворський.

РІЛЬНИЧА ШКОЛА У ЖАБЙОМУ.

Посвятили у Жабйому гірську рільничу школу.

ЗА КПЗУ.

В Дубні скінчився процес проти 20 мешканців громади Малин, за належання до КПЗУ. Двох головних обвинувачених, Гн. Хижевського й Івана Боднарука засуджено на кару по 12 літ вязниці, чотирьох по 10 літ, чотирьох по 6, пятьох по 4 і 2 по 2 роки вязниці.

КОМУНА ПОВОЛИ СКАПУЄ

МОСКВА. — Рада комісарів ухвалила, що з квітнем цього року чергових 2,500,000 акрів землі, що належали досі до державних фарм, перейдуть тепер до фарм колективних. Дванацять літ тому большевики проголосили, що державні фарми творять основу большевишької аграрної політики. Та літа досвіду показали, що й та большевицька доктрина є фальшива. Державні фарми, якими завідували і управляли плачені державою робітники і урядовці, не оплачувалися і треба було до них все докладати. Тепер перемінюють їх на колективні фарми, але з тим, що колектив, який перебере фарму, мусітиме її сплачувати державі.

АНҐЛІЯ ХОЧЕ БУТИ НАЙСИЛЬНІШОЮ НА МОРІ І В ПОВТРІ.

ЛОНДОН. — Анґлійські офіційні круги подали до відома, що впродовж найближчих пять років Анґлія готова витратити на зброєння три біліони фунтів стерлінґів, себто 15 біліонів долярів. Колиб Америка хотіла узброїтися у такій самій пропорції, то беручи під увагу, що її населення є три разів більше, вона мусіла би витратити 45,000,000,000 долярів. Головну вагу у свойому зброєнню Анґлія кладе на повітряне зброєння. Її ціллю є тепер мати не лиш найсильнішу морську фльоту, але також повітряну.

НІМЕЧЧИНА ПРИГОТОВЛЯЄ ДОМПІНҐ.

БЕРЛІН. — Страшні зброєння по цілому світі викликали великий попит на сирівці потрібні для виробу зброї, а також для ведення війни. Щоб дістати ті сирівці, Німеччина приготовляється розпочати на велику скалю ескпорт своїх продуктів по домпінґових цінах, щоб за всяку ціну придбати готівку, за яку можнаб було купити сирівці. На думку німецьких економічних кол, успіх цього домпінґу полягатиме в тому, що світ потребує ріжних продуктів, а з огляду на те, що фабрики заняті виробом зброї в таких промислових краях як Анґлія, Франція, Італія й інші, на заграничних ринках чути голод на такі фабричні продукти, що є щоденної потреби.

ДИВНІ СТРАЙКИ В ЯПОНІЇ.

ТОКІО. — Сто пятьдесять офіцирів японських торговельних кораблів вийшли на страйк тому, бо корабельна компанія, в якій вони працювали не дала приказу вивісити на кораблях державного японського прапору в часі перегляду японським цісарем морських боєвих сил. Ті офіцири домагаються, щоб деяких осіб зі заряду компанії усунути, а на їх місце поставити „патріотичних людей". — В Осака вийшли на страйк 300 ґейшів, себто дівчат, яких професією є розвеселювати інших. Вони вийшли за місто і заняли одну буддійську святиню, в якій перебувають вже пару днів. Вони домагаються признання їхньої юнії.

НА ЕСПАНСЬКОМУ ФРОНТІ.

САЛЯМАНКА. — Від кількох днів на всіх фронтах ведуться криваві бої. На араґонському фронті революціонери зискали значні успіхи. Також їх війська знаходяться у наступі на мадридському фронті. Чимраз частіше трапляються випадки, що червоні загони піддаються і переходять на бік революціонерів. В околиці Овієдо уніціятина спочиває в руках червоних. Вони натискають на місто і хочуть його взяти.

БОЛЬШЕВИКИ ВИКИДАЮТЬ ДЕСЯТЬОХ НІМЦІВ.

МОСКВА.—Большевики депортували десятьох німців, які знаходилися під арештом ГПУ за підозріння в шпіонажі. В большевицьких арештах є ще яких 25 німців, що очікують суду. Серед тих, що їх тепер депортували, є бувші німецькі комуністичні діячі, які поїхали до Совєтів в надії знайти в ній свій вимріяний устрій. Їх надії скінчилися в тюрмі. Один з них, Пфеффер, просив, щоб його не депортували до Німеччини, тільки десь до іншого краю.

ҐЕНЛЯЙН ЗАКИДАЄ ЧЕХАМ, ЩО ВОНИ БОЛЬШЕВИЗУЮТЬСЯ.

ПРАГА. — Ґенляйн, лідер німецьких фашистів, що живуть на терені Чехословаччини, заявив, що чеський уряд чимраз більше большевизується, а з ним цілий чеський нарід. Він наводив докази, як чехи здавляють всяку літературу, що її видає його партія, а в той сам час позволяють свобідно циркулювати большевицьким виданням. Він також заявив, що між чехами і трома з половиною міліонів німців, що живуть в Чехословаччині, можливе порозуміння тільки тоді, коли чехи визнають їх як окрему політичну одиницю й начеркнуть виразні границі поміж двома народами.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc,
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

СОНЦЕ ЗА ХМАРОЮ МРАКИ

Від коли президент Рузвелт висдупив з своїм проєктом реформи федерального судівництва, від тоді ця справа не сходила з перших сторінок американських ґазет. Вона притьмила в увазі громадянства всі інші політичні й суспільні справи. Дебатується вона не лишень у конґресі, але й на стопвцях ґазет, публичних зборах і на радіо. Як це є звичаєм демократичної країни, вона шукає розвязки питання дорогою безперервної публичної дискусії.

Покищо одначе справа це не є така ясна, щоби можна зовсім певно сказати, чи цей плян президента Рузвелта є якраз найкращим засобом для полагодження цього важного питання. Що федеральне судівництво потребує реформи, цього не признають лишень найскраніші назадники. Всі ґрупи, від умірковании назадників аж до найліващих, розуміють, що найвищий суд здержує нормальний розвій політичних сил у краю.

Одначе, чи якраз на це треба зараджувати таким способом, який радить президент Рузвелт, це є велике питання. Видно це з розбіжности думок серед прихильників реформи судівництва. Коли в тій самій ґазеті один безсумнівний прихильник реформи суду пише за плян Рузвелта, а другий, так само певний прихильник реформи суду, пише проти пляну, коли в конґресі такі самі законодавці розділені в цій справі, то з цього видно, що плян президента Рузвелта не має в собі ясности, яку повинна мати така далеко йдуча реформа.

Останніми часами справу вияснили дещо противники пляну президента. Виступили проти проєкту републиканці з Ню Канаан, Конетикот, на загал дуже багаті нюйорські фабриканти. Виступив далі єпископ Менинґ, голова американської єпископальної церкви, звісної з багатства своїх членів. Потім виступив проти проєкту Герберт Гувер, що на старости літ стає ще більше заскорузлим, як був давніше. Наконець Торговельна Палата Злучених Держав, речниця назадництва серед купців і фабрикантів.

Ці факти показують, хто стоїть проти проєкту президента. Ці виступи найбільше консервативних кругів Америки, як стверджують обсерватори, сильно скріпляють становище президента та роблять правдоподібною його остаточну побіду.

Одначе й ці факти ще властиво сути справи не вияснюють, бо ці назадницькі круги так само завзято накинулисяб на якийнебудь інший плян реформи суду. Ввиду цього президент добре зробить, як він ще виступить з дальшими публичними виясненнями свого пляну та розвіє сумніви, якими його плян оточений в умах навіть його прихильників.

ЧОМУ РАДІСТЬ?

В пятницю 12. лютого 1937 р. народився принц в родині великого князя Піемонтського, наслідника італійського престолу з династії Савойської, — народився принц. Я ніколи не думав, щоб подія такого, сказати би, інтимного характеру, могла мати якийсь особливий вплив на народні маси. Та прислухуючись балачкам по вулицях, базарах, крамницях чи ресторанах, завважую, що всюди балачки про—принца. І мені, вихованому в антимонархічних традиціях, звиклого замолоду відноситися до представників царського дому, як до наших ворогів, як до представників **ворожої пануючої** над нашим народом верстви впрост стає дивним, що королівська родина в Італії користується симпатіями.

Та хіба це не зрозуміло?! Царська династія Романових була дійсно **чужа** українському народові. Вона була дійсно **пануючою**, яка дійсно робила все можливе, щоб знищити навіть спогади про колишню славу і волю української нації. Знову італійська савойська династія, що в ній народився тепер в Неаполі принц Віктор Емануель, зробила досі все можливе, щоб вкрити італійський нарід славою та поширити й зміцнити його сили й можливости. Король Віктор Емануель І. звільнив Італію від чужинецького ярма і поєднав пошматоване її тіло, яке, як і теперішня Україна, було роздерте між кілька держав. Король Віктор Емануель III. від народження принца, з рідким тактом і мудрістю прислухався до голосу своєї нації і в критичну хвилю (а таких вже було кілька за його влади!) вмів завжди вибрати той шлях, що був для італійської нації найбільш корисний і пожиточний. Так було в момент вибору між Антантою і Центральними Державами в часи великої европейської війни; так було в часи фашистівського походу на Рим; так було в критичний момент італійсько-етіопського конфлікту, коли уряди всіх країн Европи, через свої двори, споріднені з італійською королівською родиною, намагалися вплинути на короля і зліквідувати як фашизм так і італійські притенсії на імперію. Савойська династія виявила себе тоді солідарною з італійським народом, що шукав місця під сонцем для тих своїх синів, яким Америка замикала двері і які (в кількости 500,000 на рік) мусіли всеж кудись дітись, бо рідна земля їх вже більш не містила. Майже всі члени королівської родини взяли тоді **за зброю** і помандрували в Африку, а дружина наслідника престола, мати новонародженого принца, бувша бельґійська принцезна, не зважаючи на те, що Бельґія опинилась поміж тими державами, що прикладали санкції проти Італії, вписалася в сестри-жалібниці й теж вирушила до Африки, щоб там пильнувати хворих і ранених. Не було ані одної всенародної церемонії, не було ані одного національного свята, щоб у ньому члени королівської родини не брали активної участи, мішаючись часто з народнім натовпом і виявляючи той **справжній демократизм,** що його годі відшукати, наприклад в совєтських сатрапів. Але мені навіть соромно за це порівняння, — бо совєтські сатрапи перейняли всі **найгірші** прикмети азіятських деспотів, а представники італійської савойської династії розвинули найкращі дійсно демократичні прикмети західньо-европейських народніх монархії. І ось тому відноситься до італійської королівської родини з симпатією. І тому не дивно, що тут народини принца — радісне явище, що зачиняються установи, фабрики й школи, а гурми народу вкривають вулиці, що вікна домів та автомобілі й трамваї прикрашаються національними барвами, що в повітрі мають сотки тисяч прапорів, а телеґрафічні та телефонічні дроти гудуть від напливу поздоровлень.

Крім цього народини принца це ще явище й доброчинне. Тисячі присуджених отримують амнестію, звільняються з вязниць або впрост від ріжних карних оплат. Але — дивна річ! — Мушу ствердити, що ця амнестія, застосована до кримінальних злочинців, не знаходить загального погодження. Навпаки, мені приходилося зустрічатися з виявами цілком явної незгоди. І то саме в нижчих клясах суспільства (розмови підслухані на пошті, в черзі людей, що купували поштові значки та надавали листи). Відзначалися факти, як такий, або такий пройдисвіт робив те і те, в надії, що мовляв — „скоро народиться принц, і йому те гладко зійде". Та якби і так було, то таки не годиться зачиняти двері перед несподіваними радощами.

Евген Онацький,
Рим.

МЕДАЛЬНІ ЗОБРАЖЕННЯ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛЬНИХ ГЕРОЇВ

(ВУНІ) Перша частина праці, яку я розпочав — дати портрети найвизначніших постатей української історії — скінчена. Виконана мною серія, що складається з 24 медалів, обіймає портрети: 1. найзамітніших ґетьманів, 2. найславніших кошових отаманів та 3. найвизначніших героїв мисли й духа. Поки що, ці медалі, за виїмком присвяченої гетьманові Мазепі, позбавлені зображень на зворотній стороні. По мірі можливости, я буду доповнювати лицеві зображення емблемами, девізами, або сценками, поміщуваними на звороті. Таким робом ці медалі стануть хоч маленькими і ляконічними, але по м о ж н о с т и вичерпуючими скульптурними моноґрафіями.

Щодо документальности медалів та історичної правди в портретах, то тут довелося мені при виконанню зазнати великих труднощів. Автентичний матеріял дуже вбогий. Хіба лиш гетьманські портрети заступлені релятивно повно. Та й ті маємо ми в кількох часом суперечних варіянтах. Вистарчить вказати на портрети гетьмана Дорошенка. Загальною ознакою цих портретів в данім випадку являється борода гетьмана. Підбираючи матеріял з іконоґрафії гетьмана Мазепи мені прийшлось стрінутися з пятьма зображеннями, що притендували на автентичність. Але загальних спільних ознак зовсім бракувало. Всі портрети ріжні, аж протирічні. На однім портреті гетьман зображений бородатим пяньчужкою-розбійником, на другім бравим вояком кавалерійського типу, на третім юним, випещеним брунетом і т. д. В таких випадках доводилось мені, зіставляючи кілька зображень вишукувати серед них найбільш життеві і звіряти їх з літературними описами відповідних осіб, що були складали очевидці-сучасники. Та ці описи, на жаль, дуже нечисельні і короткі. В деяких поодиноких випадках (зображення гетьманів Хмельницького, Виговського, Апостола). я обмежився простим перенесенням на релеф гарного ґравюрного ориґіналу. В деяких випадках ґравюра виявлялась мало цікавою по загальній композиції і тоді я переробляв зображення „на фас" у профільне (гетьман Самойлович, фільозоф Сковорода). В однім випадку використана посмертна маска (Шевченко). Таким чином способи опрацьовання і приміщення документальних вказівок були дуже ріжноманітні. На жаль відносно багатьох славних осіб таких вказівок взагалі знайти не довелося. Це й зрозуміло. Максим Залізняк, ні Самійло Кошка не мали часу позувати, та й Іван Богун був занадто рухливою постаттю, щоб його можна було увіковічити на полотні. Крім того перебування багатьох славних осіб на історичнім виднокрузі було лише коротким. Вони глибоко врубались в історію українського народу і утримались в його переказах. В відношенню до цих осіб довелось мені вжити інтуітивного методу.

Поважність завдання виключала можливість звичайної гри мистецької фантазії, і я, перед тим як взятися за працю, занурювався в студії над діяльністю тої чи іншої особи. Безсумнівно, що всякий рід діяльности відбивається і на ході, і на манері триматися, і на характері жестикуляції нарешті на рисах лиця — зморщках, перевазі тої чи іншої ґрупи мязів, погляді, лінії уст і т. д. Всі ці деталі безумовно переконуюче свідчать про характер основної діяльности даної особи. Таким чином я при уважнім досліді біоґрафії означеної особи міг знайти ті зовнішні познаки, котрі не лиш могли, але й мусіли бути характерними. В цім відношенню історичні пісні українського народу являються джерелом надзвичайної цінности. Передовсім вони дають безсумніву точний матеріял; безсумнівність його відноситься до тої внутрішньої правдивої оцінки, котру дає нарід своїм героям. Ті риси героя, що захоплюють найбільше народню увагу, нарідтворець історичного епосу — передає особливо яскраво і переконливо. Суворий історик дослідник може сказати, що перебільшення не відповідає точно встановленим фактам, що свідоцтва очевидців суперечать мистецькій передачі в пісні. На це доведеться відповісти, що свідоцтва окремих навіть найсумливіших очевидців являються брехнею в порівнанню з так званим мистецьким вимислом. Нарідтворець бачить у своїх героях себе самого і мудрість народу не помилиться, коли ходить про те, щоб відчути самого себе. Історичні пісні вкладають в уста героя слова, котрих він може і не говорив, але котрі мусів би сказати він. Саме з цього боку, з боку зовсім виконаного зобовязання я знайомився зі зовнішністю героїв та історичними піснями. І лише тоді, коли я переконувався, що саме так, а не інакше мусіла виглядати зображувана особа, вважав я свою працю виконаною. Тільки тоді визнавав я її за викінчену вповні, коли виображені особи здавались живими, коли схему було переможено. Щож до історичної вірности в убранні, то вона дотримала переважно в загальних рисах. Автентичну документальність і в деталях відтворював я лише в окремих випадках (гетьман Богдан). Я робив відступлення, що диктувались трудністю завдання: композицією в крузі. Ради вирішення цього завдання я примінював часто декоративні ефекти, що давали складки, і тут зовсім свідомо порушував документальність крою і якости матеріялу, з якого в дійсності вироблялась одіж зображуваного. Саме так, йдучи за традиціями доби, вдягав я зображувані в дійсності може і не користувались:

Джерела стилю, що я поклав в основу всіх зроблених медалів, треба шукати в двох напрямах. По-перше, в деякій кольорности та орнаментальній вибагливости зразків українського народнього мистецтва, по-друге в стриманій монументальности медалів італійського відродження. Лише в тих випадках, коли зображувана особа занадто вже яскраво репрезентувала певну епоху (гетьман Розумовський і XVIII вік), в цих випадках я притримувався сучасних їй зразків. Медаль фільозофа Сковороди, хоч фільозоф і належав 18-му століттю, витримана в стилі італійських.

Написи на медалях частинно латинські, частинно українські. Латинські написи вміщено переважно на медалях гетьманів. На цих медалях вони на місці як одна з традиційних ознак медалів володарів. Цим ніби підкреслюється міжнародне значіння гетьманів з одного боку як правителів, з другого боку це має на меті запевнити за Україною признання національної державної окремішности.

Важливість започаткованої праці змусила мене до особливої совісности в виконанні. Остається оцінити її з точки погляду її потрібности. Зроблена праця це не мистецтво для мистецтва, хоч мистецтво і ніде не заслонилось правдивим прямим призначенням. Вже та обставина, що дана серія виконана тим самим мистцем — мною самим — і таким чином кожне окреме звено відзначено тимиж ознаками, що і вся серія, ця обставина надає їй особливо цінности. В цій тяглости лежить ключ до вияснення спонуки, що керувала мною. Спонука ця, що заставила мене взятись за працю, це бажання представити славне минуле України, як одне ціле, представити як однолитий монументальний твір. Створити памятник. Але деж та земля, деж та скеля, на котрій можна здвигнути памятник, гідний цеї великої ідеї... Над берегами Дніпра, на полях, де проходить плуг українця-хлібороба, в степовім просторі, утоптанім копитами козацьких коней, на зелених карпатських верхах, в лісах Канади, де напівзабуті слова української пісні змішуються з анґлійською мовою, що вже стала звичайною? Де мусить стояти цей памятник? Я відповів собі: **Скрізь.** Коли обставини не дають народові, що нічого не забув, здвигнути бронзового кольоса, вони не повинні перешкоджати створенню сили мініятюрних бронзових памятників.

З особливим признанням треба стрінути почин видавця берлінського мистецького журналу „Ґебравхсґрафік" випробуваного приятеля українського мистецтва, проф. **Френцеля,** що перший запропонував мені опублікувати в його журналі, який тішиться незвичайною поширеністю, усі українські медалі, які я покищо зробив. Правда, це не відливки в бронзі, це просто совісно зроблені репродукції. Поки що тільки це. Та ці ґіпсові репродукції знайдуть доступ у доми тих українців, котрі хоч і бідні грішми, то багаті любовю до слави Батьківщини. Може знайдуться багатші, що зберігатимуть у своїм домі бронзові відливки. На всякий випадок початок зроблено. Крім опублікування в журналі, проф. Френцель видає репродукції медалів окремою брошурою, обємом 16 сторінок, що крім того матиме в собі репродукцію моєї ґравюри „Гетьман Мазепа" і світлину зі зворотної сторони медалі, присвяченої томуж гетьманові. При брошурі буде теж і короткий пояснюючий текст.

В. Масютин.

Пізна година в ночі. Вулицею йде заточуючись якийсь п я н и ц я і без уговку виспівує якусь пісоньку. Поліцай звертає йому увагу, що не вільно нарушувати спокою.

Пяний нічого собі з того не робить і далі виспівує на ціле горло.

Вкінці поліцай приступає, щоби списати протокол.

— Як називаєтеся?

— Гри-го-рій — заікується пяний.

— А ще як? — питається поліцай.

— Ще да-лі не зна-ю себе сьо-год-ні.

М. О. Лейкін.

ПІД ЕСПАНСЬКИМ НЕБОМ

Гумористина повість.

(5)

— Все бачу, лише ніде не можу побачити еспанськоїноші.

— Зажди. Ми щойно віхали до Еспанії. О, диви, вахлярі продають. Може тобі купити.

— Ні. Куплю собі в Мадриді.

— Знову буде тунель довгий на чотириста метрів, а опісля ще один на тисячу метрів. Тепер будемо переїздити попри містечко Ернані.

— Чекай, мені здається, що ми були на такій опері...

— Справді є опера під таким заголовком, одначе є теж таке місто. Знаєш, можеб ти рахував тунелі та записував собі скільки їх.

— Гм... Можу це зробити. Та навіщо воно придасться? Моґтимеш похвалитися в листі до Петра Семеновича, що ти їхав таким поїздом, що йшов під землею, впадав що хвилини з тунелю в тунель.

— Правду кажеш! Чудово! Буде можна щось додати про підземних звірів.

— Ні, це подобало би вже не переборщування... Зрештою, якіж звірі моглиб бути під землею? — запримітила Ґлафіра Семенівна.

— Е, шкода, що нема підземних звірів! Та для барвности стилю можнаб щось вмішати до листа про кістяки передпотопових звірів. Напишу про людські кістяки...

— Е, дай спокій! Ніхто в те не повірив би, а ти лише обсмішився би.

— Я гадаю, що в тунелі мусить бути багато лиликів, тож можу написати до Петра Семеновича, що в темних ґаврах тунелів гніздяться велитенські лилики, завбільшки індика та що багато їх добувалося до вікон нашого ваґону.

— Не повірять тобі, бо лилики бояться галасу, тож як поїзду?

— Тому теж я додам, що то спеціяльні лилики та що я вбив одного з револьвера.

— Я тобі не раджу писати таких дурниць.

Поїзд зупинився на стації Віляфбона. Іванів виглянув крізь вікно та бурмотів невдоволений:

— Деж, до чорта, ті справжні еспанці в народній ноші?! Ні гарних жінок, ні ґітар, ні кастанетів!... Я інакше уявляв собі те все!

— У провідницку я вичитала, що провінція, якою тепер переїжджаємо, замешкана баскійцями, тож не дивота, що ми не стрічали досі еспанської ноші — говорила Ґлафіра Семенівна.

Іванів розчарувався, сподівався мальовничих краєвидів, помаранчевих і цитринових гаїв, а тимчасом поїзд минав тільки нагі скелі.

— Гори скінчаться небаром — потішувала його жінка. — Диви, ось левадонька, а на ній пасуться вівці. В Альсасуї напешся хересу, а мені купиш пляшку сельтерської води та яблук.

— Волю собі купити пів пляшки хересу на запас.

— Зараз пів пляшки вина! Я не хочу, щоб ти запивався.

— Пів пляшиною мав би я впитися! Хочу лише дещо заощадити, бо це дешевше вине се, а я не бачу потреби збагачувати залізничих реставраторів — пояснював Іванів.

В Альсасуї Іванів побіг до буфету.

— Ля мітед бутелька. Херес — сказав ломаною мовою до реставратора, а коли той подав йому пів пляшки вина, зрадів дуже, що говорить зрозуміло по еспанськи. — Мансана, мансана... трес, мансана — говорив, вказуючи на яблука та витягав угору три пальці. Реставратор подав йому три яблука, Іванів заплатив і вернувся гордо до жінки та оповідав їй:

— Я переконався, що говорю зовсім добре по еспанське. Зрозуміли мене відразу. Тутешній реставратор дуже ввічливий. Я купив собі справжніх еспанських папіросок і коробочку сірників. Кажу тобі, що сірники баґато ліпші, ніж французькі, про які в нас кажуть, що мають у собі за два сотики смроду. В ресторані було багато людей: їдять цибулю, пють вино, одначе еспанської ноші ні сліду.

— Знаєш що? Я гадаю, що вони ходять у народній ноші лише у свята. Така ноша мусить бути дуже дорога, то в будні носять дешевшу.

— Гм... Може бути. Позавтра неділя, то в Мадриді повинні ми побачити народню ношу в церкві. Еспанки, кажуть, дуже побожні, хоч пристрасно люблять танок...

„Гарненька еспанка, молода й чутлива,
В руці з кастенетом танцює щаслива",

підспівував Іванів.

— Дай спокій із співом і деклямацією, бо воно тобі не до лиця — перебила йому жінка.

— Чому?

— Зовсім не виглядаєш поетично. Ти товстелезний тай взагалі до того не маєш ніякого таланту.

Іванів відкоркував собі пляшку Хересу та попивав вино із срібної подорожної чашечки.

(Дальше буде).

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ЗАГРОЖЕНА ГІДНІСТЬ.

Телеграфують з Токіо, в Японії, що професор Кійомузі Ніномія відкрив спосіб, яким можна з курячого яйця продукувати відповідно до своєї волі курочки й когутики. Він каже, що його спосіб такий незаводний, що він з кожного яйця буде мати куря такого пола, якого він захоче. Він називає свій спосіб певним на 100 процентів.

Те саме донесення говорить, що заява професора Ніномії викликала серед куроводів справжню сензацію. Вони зрозуміли, який великий вплив на ціни курячого мяса буде мати це відкриття.

Не знати, яке враження викличе це відкриття серед курей? Досі господарем на курнику вважався когут. Чи буде далі когут такий гордий, як дізнається, що куровід міг там щось у яйце заприснути й замісць когутика вилізла би курочка?

Говорили досі: Зле ся там діє, де когут мовчить, а курка піє. Чи будуть когути такі горді на своє піяння, коли стане звісно, що це піяння залежить від волі вчених людей?

Скаже хтось: Пощо таке говорити, коли ні кури ні когути не думають? І справді: як кури й когути дійсно не думають, то зайво їм отце казати.

„ВИСОКА ШТУКА".

На переслуханнях перед іміграційним комітетом палати послів конґресу над проєктом дальшого обмеження іміграційного закона в тому напрямі, щоби до Америки не вільно було приїздити артистам, виступали між свідками брати Герберт і Мортон Мінскі, що мають у Ню Йорку „бурлесковий театр".

Під бурлескою розуміли давніше пересадно гумористичне, грубо насмішливе представлення. Нині в Америці воно не має ні гумору, ні насмішок, а обмежується до визискування цікавости придушених людей щодо жіночого тіла.

Брати Мінскі говорили, що їх акторки, котрі на сцені постепенно щораз більше обнажуються, це артистки. Вони називали їх „стрип тіз артистс"; назва показує, що вони мають дражнити людей розбиранням, щоби остаточно їх розчаровувати. На доказ, що вони артистки, Мінскі описували, як багато часу й труду треба на підготування такої акторки.

ГУЧНІ ОПЛЕСКИ.

Перед тим самим комітетом виступав як свідок Антоні Пеші, оперовий співак з Ню Йорку, з цікавими інформаціями про оплески в операх, що кидають світло на основи популярности.

Говорив він, що шайка двадцять „оперових клякерів" збирала з оперових співаків великі гроші. Ці „клякери" за оплату оплескували актора, котрий їм платить окуп. Як він їм перестане платити, вони його не оплескують, чим йому підривають карієру, а коли й це йому не шкодить, то вони тоді грозять йому побоями, тощо. Пеші говорив, що, як він відмовився платити окуп клякерам, вони йому грозили вбивством.

„Все було рожево" — говорив свідок—„як довго Джілі платив окуп, але як Джілія вигнано з Метрополітен Опера, бо він не хотів приняти зменшеної ґажі, він не міг платити окупу й вони його вигнали з краю".

ЧИ Є, ЧИ НЕМА?

Рівночасно з донесенням про ці зізнання Пешія ґазети подали заяву одного урядовця Метрополітен Опери, що в опері нема „кляки".

Цей, поіменно незгаданий урядовець, говорив, що закид є занадто смішний, щоби про нього говорити.

Можливо, що „кляки" справді нема, одначе що важніще в суді, зізнання одного свідка, що він бачив, як один чоловік убив другого, чи свідоцтво двох людей, які скажуть, що вони не бачили, щоби той чоловік убив другого?

ПОВІНЬ АВТОБІОГРАФІЙ.

Жінка президента Рузвелта призналася в розмові з ґазетярами, що її амбіцією є літературна праця, а спеціяльно написання автобіографії (історії власного життя).

Якраз того самого дня, коли в ґазетах появилося донесення про цю розмову, літературний критик „Ню Йорк Таймсу" писав про повінь автобіографій, що тепер заливають книжковий ринок.

Писав він це з приводу іншої автобіографії (Вилйема Ортона під наголовком „Останній романтик") і в критиці цеї книжки він натякнув на ті прикмети, які є вимогом популярности й почитности таких творів. Він каже, що він читав критиковану ним книжку з великим зацікавленням, бо вона є видимо отвертим описом досвідів чоловіка. Автор, видно, нераз ставав перед проблемами, яких він розвязати не міг. Його ум займали нераз справи, зовсім нереальні, що не мають для життя великої вартости. Він нераз не знав, що робити.

Це могло би видатися комусь кепським описом життя. Дехто думає, що книжка про власне життя тоді добра, коли автор заговорить слезливо про свою матір, розплачеться за рідне село, або покаже, які то він великі діла зробив у світі. Тимчасом думаючі люди, що на книжках і життю розуміються, хочуть щирости про себе, отже образу сумнівів, вагань, глупоти й нерозуму.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

БЕТЛЕГЕМ, ПА. Сестр. ім. Ольги Басарабової, від. 47, повідомляє своїх члениць, що цього місяця звичайні збори відбудуться в середу, 3-го березня, в годині 7-мій ввечір. На зборах буде вибір делеґатки на конвенцію У. Н. Союзу, тому всі члениці повинні прийти на ті збори.

ШІКАҐО, ІЛЛ. Місячні збори Бр. Рожд. Пресв. Богородиці, від. 259, відбудуться в неділю, 7. березня, в годині 2-гій пополудні, в гали парохіяльній, 4950 Савт Павліна вул. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо маємо дуже важні справи до полагодження. — Андрій Фоца, рек. секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. Бр. св. Юрія, від. 379, повідмоляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться 7-го березня, зараз по Сл. Божій, в гали церковній при Райс і Оклей ул. Просимо членів прийти на збори і вирівняти свої залеглости, бо інакше довгуючі члени будуть суспендовані. — Петро Сачавський, предс.; Михайло Семків, кас.; Василь Пилипів секр.

В ЦАРСТВІ НУЖДИ, НЕВОЛІ І СМЕРТИ

Відомий паризький журнал **„Л'Ентрансіжан"** містить від довшого часу серію звідомлень з мандрівок у Німеччині, Італії та Росії, пера відомого французького письменника **Ролляна Доржеле,** автора военних романів **„Деревляні хрести"** та **„Шинк під красавицею",** що **зробили його імя відомим в** усій Европі. Отак в числі того журналу з 16. січня б. р. маємо картину з теперішньої Росії п. з. „Декуверт де лемпостір" (Відкриття обману), де автор розмальовує в першу чергу столицю большевицької трупарні — Москву, і пише тут таке:

„Москва...

Перше враження, якого дізнаю, це враження нужди. Нужди повної понурости і бруду, яка кидає в суміш один ряд людей за другим з тим, щоб зрівнати їх отак усіх. А перша краска, яку достерігаю тут — це краска сіра, або краще: сірість. І небо ось і одяги і вулиці і доми — все тут має ту одну, одноманітну й однотонну сіру краску, тільки з одною-одинокою білою цяткою, що нею зазначуються — полотняні капці, **бо черевики тут рідкість** — (підкреслення всі мої. — О. Г.). І таксамо рідкістю тут капелюхи, скрізь дашки тих кашкетів зде-робітників, або державних функціонарів. Та вони до себе не подібні. Бо в робітників дашки дашки тих кашкетів більша старі, а на ногах капці, тоді, як в державних урядовців разом з новими кашкетами і бездоганна обува на ногах. І ти дивишся на те, і чудуєшся, і починаєш питати себе, деж тут ота, так гучна прославлювана рівність?

Правда — я не надіявся ніяк стрінутись тут з люксусом, та всетаки мушу сказати, що вид такої нужди бентежить. От вам у жінок латані суконки, в чоловіків дрантиві штани, а в багатьох таки — купелеві одяги, замарані болотом. Я признаю притім, що і в Парижі і в Лондоні, в Римі і в Берліні ви зможете побачити такіж похилені спини і брудні лиця, але виключно під брамою приютів, де дають без плати теплу юшку, або в нічних азилях. Тут одначе в Москві, люди з жебрацько похиленими спинати й обличчями — цеж головна часть населення!

Дійсно — ніде тут не бачиш кращого одягу, ніде милої усмішки, всяка чистість тут рідка виїмка, а всяка елеґантність скидаласяб просто на провокацію. І отак, якщоб не безупинний рух тих мас населення, то їх вид мусів би вас вражати траґічно. Та на щастя (?) утаєна внутрішня сила товпи проступає тут з усіх сторін. Її ось повно на вулицях і повно в трамваях. Це ніби метушня в муравлиці, що його ви раптом розрушили. От вам ряд возів, які вщерть повні узброєних жовнірів. А от підводи, напаковані жінками в лахміттю, спертими на їх клунки. Сказавбись, що це якісь люди, втікаючі перед ворожою інвазією...

Скрізь тут щось роблять. асфальтують вулиці, вйдвигають якісь будівлі. На будівельній площі аж кишить від юрби. Але це лищ спільна нужда, що гуртує їх так, та нужда, заразлива мов пошесть... І всі люди тут похожі на себе, ніби вони скопіовані одно в друге за одним-одиноким моделем. Сповидно, правда, в них ріжна шкіра, інше йменння, інше лахміття, але по суті речі ви не завважуєте того. Всяка індивідуальність тут зодноманітнена, все зведено до спільного знаменника — нужди.

Та проте, таки одночасно, в готелі мене запевнювано, що я — помиляюся. Ті ось, які вже призвичаїлись до того всього, навіть не добачують підкреслених мною подробиць і доходять до того, що бачать в усьому не що інше, а признаки якогось — поступу! — Адже — кажуть вони ще такто недавно тут не ходили в полотняних капцях, **а таки босо.** І не то, що зле не їли, а взагалі не їли нічого,**помираючи з** голоду! Так чомуж нам не говоритиб про поступ?

— Ну, і страшнаж це льоґіка! — думаю я собі притім, та всежтаки намагаюся обміркувати все холодно. — Може не годиться воно — кажу — осуджувати все передчасно. Вижди, підстерігай далі, роздумуй над тим, що побачиш... — І я силкуюсь притім освідомити собі те, що коли й надалі буду прикладати до всього нашу европейську мірку, то швидко не зможу тут ні порозуміти нічого, ні оцінити, як треба.

Отак картаю я себе сам за мій, як я думаю, передчасний і надто вже безосновний песимізм. Але що з того всього, коли з кожним дальшим поглядом на ту дійсність нинішнього життя в Советах, я трачу змогу панувати над собою, бо все, що я бачу, мусить мене дразнити й дратувати?

От нпр. щось таке, як брак усякої можливости **говорити з тими людьми, з якими я радо був би побачився.**

Оце ось, коли я вибирався в мандрівку по Росії, хтось прохав мене побачитись з редактором одного з московських журналів. Але після того, як я навідавсь туди, де думав стрінутися з ним, я дізнався, що його саме арештовано. Тойсамже чоловік, що доручив мені говорити зі згаданим редактором, радив мені теж відвідати і Рикова, того „чистого між чистими, „колись заступника Леніна у президії народніх комісарів

Та щож, і в цім випадку не маю змоги побачитись, бо дізнаюсь, що він уже в неласці й під гострим доглядом. Лишається мені ще тільки хіба Карль Радек, большевик з епохи перед війною, але якже мені побачитись з ним, коли його от-от розстріляють?! Вкінці й один член товариства для плекання культурних взаємин, до якого я мав звернутися, пропав мені кудись без сліду. А коли я опісля згадав його імя в приняві тих з товариства, з якими довелось мені говорити, то вони зараз почали балакати про щось інше, або якось ніяково вдивлялись у кінці їх черевиків...

Отак ще один, якого тут **„зліквідували".**

І це слово доводиться мені затямити гаразд — йогож у Росії тепер уживають часто, дуже часто...

Отакі досвіди з самого початку мойого побуту в Москві хіба не змогли розбудити в мені надто великого довіря до нової влади, але, бач, мене онікували тут ще й інші несподіванки. Мені ось ніхто не сказав того, що тут відновлено колишні **царські пашпорти,** та що советський робітник не має ніякої змоги переїхати без дозволу поліції з одного міста у друге. І ніхто мені не сказав і того, що нинішня Росія стала вщерть **мілітарною державою,** та що вид військового мундура викликує, навіть на театральній сцені, ентузіязм глядачів. А на що впевнювано мене про те, що нова влада скасувала всі військові декорації? Яж тут побачив на грудях військових більше ордерів і прикрас, ніж деінде в Европі. Нпр. ордер Леніна, ордер червоного прапора, ордер червоної звізди, ордер почесної відзнаки, і інші та ще інші. А офіцири всі в ґалевих прикрасах та в повозках...

Отимто і добре зробив я, що приїхав сюди побачити, як воно в Советах поправді!

Але деж вони, оті всі **чудесні здобутки** нової влади, про які я стільки наслухався, поки рішився приїхати сюди? Що? Чи вони лиш у статистичних еляборатах? Чи у виданнях Інституту Леніна? Чи в оголошеннях котроїсь з большевицьких аґенцій? Ну, якщо так, то я дякую гарненько за таке, яж не приїхав сюди на те, щоб порпатися в хитро редаґованих шпарґалах.

Але сказавши правду, я дізнаюсь багато більше хочби лиш тоді, коли вийду собі на прохід вулицями.

Бачу ось, що поскільки віддалюєшся від центра міста, склепи і крамниці стають просто нужденні. Це вам тут і там ординарні буди з брудними, капаючими від нехлюйства вікнами, де в середині не видиш майже нічого. А позатим тут нпр. таке, що від двох тижнів не знайдете в Москві ніде черевиків. І таксамо під пору, в яку пишу, не купите в Москві штанів. Нема теж ринок і сковород, а завтра або позавтрі не роздобудете тут ніде сорочок, або пневматиків, або ще чого іншого, відповідно до того, чого раптом не стане в кооперативах, які тут ніколи не є призасоблені так, щоб ви дістали тут принайменше того, що вам потрібне необхідно.

Поправді:

Бідна Росія!" —

Стільки з описів пана Доржеле.

Аж дивно, як наш культурний француз трівожно уважає на те, аби,, не дай Господи, не „осудити передчасно" окаянної роботи большевицьких катів, хоч уже на цілі роки перед ним навіть такий переконаний комуніст, як **Панаїт Устраті,** отвирав Европі очі на злочин большевизму. І ще так дуже недавно інший славний француз, а саме **Андре Жід,** відрікся большевизму перед цілим світом, побачивши на власні очі страшливу руїну всього життя в Советах, викликану безконечною глупотою, а притім більш, ніж звірською жорстокістю червоних катів.

Д-р Остап Грицай.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Орґанізаційні збори Окружної Управи ОДВУ.

Орґанізаційні збори, що відбулися 7-го лютого ц. р. в домівці ОДВУ в Ню Йорку, скріпили віру членства ОДВУ, що ідея, яку пропаґує на корінних землях О.У.Н. є також й ідеєю цеї Орґанізації. Збори відкрив голова Окружної Управи В. Череватюк і покликав на секретаря зборів М. Леськова. Відтак делеґат Грибівський виголосив до членів довшу і основну промову. Він обговорив основно політику наших угодових партій та представив шкідливі наслідки цеї політики для змагань нашого народу до визволення.

Ми вже нераз мали нагоду читати в українській краєвій пресі, а також в тутешній, про банкроцтво так званої „угоди" з поляками. В своїй промові делеґат розяснив крах ундівської політики, який О.У.Н. передбачувала вже від самого початку, як тільки в головах деяких наших леґальних політиків почала родитися гадка про угоду. Ця угода не принесла для нашого народу ніякого добра. Вона тільки посилила польський наступ, польську кольонізацію, будову „шкул людових", костелів і т. п.

Говорив бесідник теж про партію „Фронт Національної Єдности" (Ф.Н.Є.) і „вожда" Палієва, який тепер своєю „діяльністю" помагає полякам розбивати сили українського народу. Паліїв зі своїм „ФНЄ" виказав своє політичне обличчя на конґресі ФНЄ, де він заявив, що проти Польщі нема що боротися підпіллям, бо ми є горожанами Польщі і з того мусимо витягати всі консеквенції. Так виглядає паліївський так зв. „творчий націоналізм". Польська преса і влада ставиться до „Фронту Національної Єдности" дуже прихильно, бо вона знає, що Паліїв помагає полякам ослабляти підпільний націоналістичний рух.

Делеґат зазначив, що хоч наші угодовці роблять українському боєвому націоналізмові великі шкоди, проте О.У.Н. не витрачує багато енерґії проти угодовщини, тільки концентрує свої головні сили проти властивих ворогів, проти окупантів. Тереном боротьби О.У.Н. є Польща, Совети й інші займанці.

Большевицький наступ на український націоналізм тратить на всіх фронтах свій розгін, бо український нарід на Східних Землях вже перестає боротися за дрібні, користолюбні справи, а тільки бореться з Москвою за власну державу. Можливости націоналістичної праці там є навіть більші, ніж на З.У.З. бо там є більші простори.

Провід Українських Націоналістів координує працю поодиноких націоналістичних галузей і зводить їх в одно русло. В кожній займанщині є краєва екзекутива, яка має свої методи праці, за які є сама відвічальна, Боротьба опирається на власні сили. Делеґат підчеркнув, що нація понад усе. Цему кличеві мусять відповідати наші діла, інакше ніхто не може себе звати націоналістом. Коли ми віримо в силу нашої нації, то мусимо прямувати до вого, щоб ця сила була орґанізована. А це ми можемо осягнути лиш тоді, коли сповними накази нашого місцевого проводу, а через нього й Проводу Українських Націоналістів. Тому кожний член Орґанізації мусить врости в дисциплінований націоналістичний орґанізм і стати корисним членом нашої суспільности.

Всі члени О.Д.В.У. з нюйорської округи прирекли, що такими стануть і що будуть працювати і сповнювати свої обовязки як карні члени в боротьбі за нашу незалежність.

М. Леськів, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ.

Свято книжки.

Щоб зацікавити українське громадянство книжкою, 16 відділ Союзу Українок в Дітройт влаштував дня 7-го лютого 1937 в домі Інтернаціонального інституту свято книжки.

Виставова саля була прикрашена українськими мистецькими виробами, а столи були заложені книжками, журналами і часописами. Гості, що приходили оглядати виставу, були дуже зацікавлені експонатами і одобрювали помисл Союзу Українок. Жаль, що гостей не було багато.

Вечером відбувся концерт. Вступне слово виголосила предсідниця 16 відділу Союзу Українок пані В. Микитюк. Орест Паньків відтанцював українського козачка. Знову пані Цимбаліст, при акомпаніяменті своєї донечки, відспівала гарно вязанку українських пісень. Панна М. Бек виголосила реферат про книжку, підкреслюючи потребу читання. По рефераті наступило одноактове представлення „Добра Медицина", яке відограли: І. Бек, пані Цимбаліст і пані Блащук.

Присутний.

БІБЛІОТЕКА ЗПЕРЕД 4,000 ЛІТ.

Підчас третіх розкопів, що їх веде люврський музей у Сирії, в місцевості Марі, пощастило поробити важні археольоґічні знахідки. Відкопали бібліотеку Зіріліма, короля Марі, який володів коло 2,000 року перед Христом і який був останнім королем того відомого в старину міста. Бібліотека складається з кількох тисяч табличок і вже почали відчитувати ті таблички. Таблички ті це ріжні документи. Отже. бухгальтерія, контракти продажі, релігійні тексти, а що найважніше переписка короля Зіріліма з ріжними королями, що тоді володіли, головнож із самим Гамурабім. Відчитані таблички дадуть образ тодішніх (зперед 4,000 літ) політичних, судових, економічних і релігійних відносин тих околиць Мезопотамії.

КНИЖКА В ІТАЛІЇ Й ІТАЛІЙСЬКА ПУБЛИКА.

Чи італійці читають багато? — Смак італійської публики. — Популярні й дешеві видання.

Мілянський щоденник „Коріере деля Сера" розписав анкету про італійську книжку. Співробітник того часопису поставив кілька питань і ходів на них дістати відповіди зацікавлених чинників, авторів, накладників і публики. Вислідн, що їх одержав згаданий часопис, дають цікавий образ літератури і книгарських відносин в Італії. Одна відповідь на згадану анкету твердить, що італійці не читають, не люблять літератури, не купують книжки! Таке сказав один письменник, який вже має вироблену марку, таке сказав теж редактор одного журналу (маґазину), а також якийсь накладник, що має славу фаховця.

Чи воно справді так? —питається редактор „Коріере деля Сера"? І чи можливе, що на півночі, у скандинавських і англьосаських краях справді більше читають, ніж в Італії? Журналіст думає, що воно не так. Читають багато, а всеж італійські автори ледви животіють. Жаліються на публику, бо не продають багато своїх книжок. Якже це? Бо публика таки читає, багато читає, впевняє журналіст. Є в цьому якась противорічність у цьому, що італійці люблять друковане слово й у тому, що багато письменників (повістярів і поетів) не продають своїх творів більше як по **700 примірників**. А потім про них забувають...

Пояснення цієї справи дав журналістови заступник одного товариства, яке майже на всіх італійських стаціях продає часописи та книжки. Їхав із тим заступником залізницею. Він запевнив журналіста, що італійська публика читає дуже багато, попросту пристрасно. **Цього, що в Італії друкують, для італійців, ще замало. Читали би багато більше...**

Як розходяться книжки, того не можемо довідатися у великих книгарнях, у цій справі не можуть теж бути міродатні автори, які є під вражінням того, що їх останні твори слабо розходяться. Треба піти туди, де на якомусь малому станку (будці) або в амбулянсових торговлях продають книжки, яких авторське право вже вигасло, передруки славних повістей і житеписи славних людей наших часів, або тих, що є в звязку з нашими часами. На таких лавках і в таких будках по Італії продають тони книжок, у неправдоподібно великому накладі.

Після тієї розмови заявляє італійський журналіст, що переконався про дві речи: перше, що італійці читають багато, друге, що мають добрий смак. Бо твори, які читають найбільше, це не якісь кроваві романи, не кримінальні й не містеріозні, а навпаки це такі автори, як Манзоні, Еанте, Альфієрі, Толстой, Достоєвський, Де Санктіс і т. п.

Це книжки, яких ціна настановлена відповідно до покупної сили таких читачів із найширших верств: одну ліри, півтори ліри, дві, півтретя ліри коштує така книжка. Нема нічого надзвичайного в її зовнішньому виглядi, на окладинці, одначе зате вона дешева. Книжки такі друкують і оправляють у невеличкій вілі в Сесто Сан Джовані, в північній Італії. Ціле те підприємство (зветься воно „Баріон") веде жінка покійного накладника. Самособою, що воно можливе тільки тому, що книжки друкуються в дуже великому накладі. Ось кілька цифр, які говорять про великий наклад: Манзонія за шість літ продано 210,000 примірників. Його повість „І промессі спосі" („Наречені") розходиться у 2,000 примірниках місячно. Толстого „Відродження" продають річно 50,000 примірників. Де Санктісових критичних есеїв розійшлося за кілька місяців 20,000 примірників.

Біографії славних людей (Вашингтон, Кавур) та книжки про сучасних італійських державних мужів (Бадольо, Граціяні) також мають великий попит.

(До повищого для краще зaгадати, що останній спис населення виказав, що Італія з кінцем 1936 року мала 42,764,000 населення, а поза кордонами Італії живе півтора міліона італійців).

Судця: Чому ви допустилися другий раз крадіжі, коли щойно вас увільнили за першу крадіж, за яку ви були арештовані?

Обвинувачений: Бо я мусів заплатити адвокатові за те, що боронив мене в першій розправі.

Судця: А як це поясните, що ви вкрали безвартісні предмети, а біжутерію і гроші оставили?

Обвинувачений: Пане судця, чого ще ви завдаєте мені жалю, коли я і так уже сам тим досить нагризся.

—То ви вчора ділилися спадщиною? А що ти дістав?

—Два синяки!

—Вейтер, щож це за чорні точки плавають у каві.

Вейтер: Не знаю, прошу пана, може то вітаміни, про які тепер стільки говорять.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

МИННЕАПОЛІС, МИН.

Коляда на Рідну Школу.

Українська православна громада Миннеаполіс-Сейнт Пол перевела коляду на Рідну школу.

Зложили: Прот. Павло Корсуновський $2.00; Петро Гайва $1.50; по $1: О. Пилатюк, Г. Пастушенко, И. Ковалів, П. Приймак, д-р І. Корчак, І. Готра І. Денис, А. Процай, С. Рихлій, Ю. Деделюк, Д. Самотюк, П. Угринчук, И. Дембровський, П. Андрущак; по 50 ц.: І. Тофан, К. Рихлій, Я. Ґалош, Т. Кохан, Н. Ванджура, П. Садовий, Р. Ясенюк, П. Лобаш, І. Якимів, а В. Деделюк 25 ц. Іван Коцюба $5, проф. Олександер Грановський і д-р Микола Гайдак по $3, Є. Коцюба $1. — Разом $34.25.

З концерту в память проголошення Соборности Українських Земель $10.00.

Разом вислано до Обеднання $44.25.

Степан Коцюба.

ІСТОН, ПА.

З весілля на Рідну Школу.

День 6. лютого останеться памятним у місцевій громаді. Того дня вінчалася панна Марія Гаврилович, дочка місцевого бизнесмена і визначного українського патріота, Івана Гавриловича. Молода Марійка вийшла замуж за Петра Козира з Пасейку, Н. Дж. Молоду пару звінчав місцевий священик о. Михайло Колтуцький, в українській церкві у Вест Істон, Па. Гарно удекорована церква була виповнена по береги, як місцевими громадянами так і гістьми з Ню Йорку, Пасейку, Бейону й інших місцевостей.

Вечором відбулася забава в „Готел Істон", де зібралося коло 244 гостей. Підчас вечері на зазив о. М. Колтуцького українською мовою і Михайла Бориса англійською присутні зложили жертви на Рідну Школу.

Н. Н. $5; по $2: І. Ґабрилович, П. Борис, А. Рейтар, В. Дзінковський, А. Дачак; П. Блащак $1.25; по $1: о. М. Колтуцький, М. Коґут, Д. Коґут, Н. Н., Н. Лубоцький, В. Сокіл, І. Миханський, П. Дулберт; П. Стерн, П. Мителман, В. Фабінський, Л. Лост, П. Кузьмик, П. Петва, П. Козел, П. Ґурський, П. Сіва, П. Бек, П. Комент, Д. Кюветерс, П. Кунський, Т. Корчун, Т. Іващків, Д. Підгайний, П. Кузь, І. Вересюк, Д. Борні. Дрібними датками $3.25. Разом зібрано $47. Отсею дорогою висказується всім жертводавцям щира подяка, а молодій парі бажаємо щасливого життя. Гроші вислано до краю через Обєднання.

Присутній.

НОШУА, Н. Г.

З похорону на інвалідів.

Дня 5. лютого помер український громадянин Лука Романчук. Покійний родився 1881 року в Збаражі. До Америки прибув в молодім віці і взявся до бизнесу чищення вікон (віндов клінінг бизнес). Тоді цей бизнес був поплатний. Покійний попрацювавший певний час в чужого підприємця і заложив потім своє власне підприємство. Ще далі він почав їздити по ріжних містах Америки і закладати такі бизнеси. А виробивши в даній місцевости бизнес, він відпродував його і йшов далі. За те Покійного називали „піонером" бизнесу чищення вікон. Остаточно осівся в Ношуа, Н. Г., де прожив 25 літ. Тепер смерть забрала його нам. Він оставив жінку Марію, одну доньку і трьох синів.

Похорон відбувся у власному домі при великій участи людей. Отець Скроцький з Менчестер, Н. Г. відправив нанахиду і попрощав Покійного надгробною промовою. З цвинтаря повернулись гості назад до дому, де родина приготувала перекуску. Згадуючи Покійного, гості не забули також і про рідний край і на заклик Василя Саса переведено збірку на українських інвалідів. Жертвували по $2: В. Сас, А. Енджеровський, М. Антоник, І. Дідич; по $1: І. Загоруйко, І. Голубович, В. Левкович, Марія Романчук; по 50 ц.: Марія Довгань, П. Левкович. Разом $15. Гроші вислано через Обеднання на українських інвалідів в старім краю.

Теодор Красновецький.

—Ти відки маєш той синяк під оком?

—Я дискутував із членом Ліґи Охорони Звірят.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Дня 25. лютого ц. р. помер в 48 року життя СТЕФАН АНТОНИШИН, член відділу 341 У. Н. Союзу в Клівленді, Огайо.

Покійний полишив вдову Анну і четверо дітей, він походив з села Середниці, пов. Лісько, Західня Україна. До Америки приїхав в 1906 року, членом У. Н. Союзу був від 1916 р.

Похорон відбувся 27-го лютого, з дому жалоби 2836 West 12th Street.

Стефан Г. Палівода, секр.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. Тов. ім. Івана Франка, від. 341, повідомляє всіх місцевих і позамісцевих членів і членниць, що місячні збори відбудуться 6-го березня, в годині 6-тій вечір, в гали парохіяльній, 396 Блекстон ул. Обовязком є кожного члена і членниці явитись на цих зборах, бо буде вибір делеґата на конвенцію У. Н. Союзу. Уряд звертається до членів-батьків, котрих дорослі діти не є ще членами Тов. і У. Н. Созу, нехай прийдуть та впишуть їх до Тов. і У. Н. Союзу. — Йосиф Ґалонишка, предс.; Станислав Щенґор, кас.; Стефан Бардачевський, секр.

Ґенґстер приловив свого синка на гарячому вчинку. Синок їв конфітури у спіжарні, батько взяв його на коліна, вибив ременем і при цьому приговорював:

—Затям собі, що я не за це бю тебе, що ти закрався до спіжарні тай не за те, що ти зїв конфітури, лише за те, що ти оставив відтиски пальців!

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ТАРЗАН І ЛЮДИ-ЛЕОПАРДИ. (121)



Олд Таймер почав горячково рвати шнура, що звязував браму з частоколом. Тимчасом дика Вляля, немов хотячи якнайдовше налюбуватися муками Калі Бвани то підносила її голову за волосся, то ударяла нею об землю. Рівночасно другою рукою вимахувала їй над головою довгим ножем. Вістря ножа блистіло від вогня, на якому недалеко кипіла вода в кітлах.

Нарешті розірвавши шнур, Олд Таймер впав до середини й пустився в сторону цеї жахливої сцени. Він не мав при собі ніякої зброї, крім маленького ножа, о скільки це взагалі можна було назвати зброєю. Але ним в цю хвилю рукововдив не розсудок, тільки кохання. Коли дикунка підняла остаточно ніж високо вгору й мала його запустити в серце дівчини, Олд Таймер закричав.

Його крик пролунав немов якась алярмуюча пересторога перед ворогами. Дикунки остовпіли. В цю саму хвилю якась таємнича стріла забренькала в повітрі і впилася глибоко в плечі дикунки. Дикунка тільки звереснула і впала на землю. Ні Олд Таймер ні решта дикунів не знали звідки ця стріла прийшла. На хвилю це їх усіх вправило в здивування.

Та перший, що отрясся з цього здивування був таки Олд Таймер. Він знав, що дикуни не будуть так довго стояти безчинно. Він знав, що після хвилевого переляку вони оглянуться довкруги і не побачивши нікого іншого крім нього, захочуть його замордувати. Та це ще не найгірше. Його власний кінець означав також кінець Калі Бвани.